

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

OPENINGSREDE VAN DEN VOORZITTER, DEN HEER
CH. F. L. NORD
TER JAARVERGADERING OP 6 FEBRUARI TE UTRECHT

Dames en Heeren.

Nu ik voor de laatste maal Uwe vergadering vanaf deze plaats kan toespreken, zult U mij wel willen vergunnen een oogenblik stil te staan bij de vraag die ik mij — na een voorzitterschap van zes en een half jaar — logischerwijze gesteld heb: heeft deze organisatie goed gewerkt, heeft zij gedaan wat nuttig en noodig was? Of, zoo men het anders wil formuleeren: Wat doet deze Maatschappij voor de tandheelkunde, wat doet zij voor hare leden?

Opzettelijk heb ik deze volgorde gekozen, omdat ik overtuigd ben, dat zij reeds voldoende voor haar leden doet, indien zij voldoende voor de belangen der tandheelkunde zorgt.

Om iets te kunnen doen en vooral om het goed te doen, is in de eerste plaats noodig een dusdanige organisatie, dat het grootst mogelijke profijt kan worden getrokken uit den verrichten arbeid. En waar al deze arbeid geschieden moet door „vrijwilligers”, door menschen, die ondanks een vermoeiende dagtaak, tijd en werkkraft beschikbaar kunnen en willen stellen ten bate van het algemeen belang, is een eerste vereischte, dat dit werk over de schouders van een zoo groot mogelijk aantal leden worde verdeeld.

Dit beteekent dus een zoo ver mogelijk doorgevoerde decentralisatie in deskundige commissies, wier permanentie een waarborg moet zijn voor continuïteit, ook al wisselen nu en dan hare leden.

Anderzijds echter moet tegen de gevaren van een dusdanige decentralisatie worden gewaakt, doordat het Centrale Bestuur voldoende overzicht behoudt om ook werkelijk „bestuurskracht” te kunnen uitoefenen overal waar dit noodig is en te allen tijde.

Wij hebben de oplossing gezocht door in die Commissie het voorzitterschap voor een deel te laten bekleeden door de leden van het Dag. Bestuur en verder minstens één maal per jaar een vergadering samen te roepen van alle Commissie-voorzitters, opdat daar een beeld gegeven kon worden van de vorderingen der gezamenlijke werkzaamheden onzer Maatschappij.

Deze methode heeft voortreffelijk gewerkt; met grooten werklust en zonder eenige wanklank is door de commissies — waar noodig in samenwerking — gearbeid!

Naarmate die arbeid door de veranderde tijdsomstandigheden van steeds grooter practisch belang werd, moest worden geconstateerd dat het noodzakelijk werd het „tempo” op te voeren.

Niet alleen dat onze Algemeene Vergaderingen door het slechts éénmaal 's jaars bijeenkomen een snelle werkwijze bemoeilijkten; door het feit dat zij 's zomers werden gehouden, gingen een drietal maanden verloren, waarin practisch het werk stil gelegd werd.

Door het verleggen der Jaarvergaderingen naar Januari en het tevens behouden van de zomerbijeenkomsten, werd zoowel het tempo versneld, als de verloren tijd aanzienlijk ingekort. Ook hier heeft het resultaat aan de verwachtingen beantwoord, zij het dan ook dat van de werkkraft der bestuurs- en commissieleden veel werd en wordt gevergd!

Naast deze zuiver administratieve indeeling kwam thans de uitvoering.

Wij gaven ons rekenschap van het feit, dat de geweldige toename van het aantal tandartsen en het ontstellende gemis aan goede tandheilkundige hulp voor breede lagen van ons volk het noodzakelijk maakt naar middelen te zoeken, om de eersten aan werk en de anderen aan goede behandeling te helpen.

Daartoe diende de tandheilkunde in de Ziekenfondsen zooveel mogelijk te worden uitgebreid, schooltandheilkunde te worden gepropageerd, Nazorg en kleuterzorg te worden ingevoerd.

Voorts moest het polikliniekwezen worden georganiseerd en maatregelen getroffen om den kleinen middenstand te overtuigen, dat behoorlijke mondverzorging ook voor hen te verkrijgen en te betalen was.

Het is U bekend, hoe aan een en ander is gewerkt. De Centrale Ziekenfondscommissie heeft orde geschapen in het systeem der Ziekenfondsbehandeling, met onvolprezen toewijding is zij in de weer om het nuttig effect voor patient en tandarts zoo groot mogelijk te maken. Het is waarlijk niet hâar schuld, wanneer de toestand momenteel nog veel te wenschen overlaat; wie echter de situatie vergelijkt bij een tiental jaren geleden, kan niet anders doen dan vaststellen dat ondanks alle moeijkheden reeds een groote vooruitgang te boeken valt.

Een regeling om te geraken tot een steviger financieele basis is, zooals U weet, in voorbereiding.

Wat de schooltandheilkunde betreft, waren de tijden niet minder ongunstig. Veel van wat moeizaam werd opgebouwd, dreigde weer verloren te gaan. Ook hier echter werd niet stilgezeten en het feit dat verschillende diensten „self supporting” konden blijven voortbestaan en dat ondanks alles aan nieuwe diensten wordt gewerkt, bewijst hoe ook in ons vaderland ten lange leste de gedachte begint door te dringen, dat ook op dit gebied „prevention better is than cure”, waarmede de eerste steen is gelegd voor een behoorlijke verzorging van de monden van het Nederlandsche Volk!

De z.g. „Nazorg” verkeert door deze omstandigheden nog in het experimenteete stadium, maar dat experiment geeft alle reden om te vertrouwen dat ook dit systeem gezond is en vatbaar voor uitvoering.

Wat de kleutertandheilkunde betreft, heeft het „experiment” reeds zooveel belangstelling getrokken, dat verwacht mag worden, dat binnen

afzienbaren tijd ook bij de massa een eind zal komen aan het naieve geloof, dat het melkgebit rustig verwaarloosd kan worden zonder funeste gevolgen voor de toekomst!

Op dit gebied heeft de Maatschappij voortreffelijke hulp van het „Ivoren Kruis” en de „Vereeniging van Sociale Tandheelkunde” en ook hier zien wij dankbaar terug en vertrouwend vooruit.

De nood der tijden bracht ons verder een snelle opleving van het z.g. „polikliniekwezen” en er dreigden toestanden te ontstaan, welke nòch voor het welzijn der patienten, nòch voor het aanzien der tandheelkunde bevorderlijk waren. De betreffende Commissie heeft hierbij ordenend en met succes ingegrepen en ons daarmee voor de toekomst onheilen bespaard.

De bedenkelijke pogingen van „Middenstandsziektevereenigingen” om ook de tandheelkunde in hun sfeer van actie te betrekken, brachten ons ertoe om ook op dit gebied zèlf de hand aan den ploeg te slaan en deze waarlijk niet eenvoudige materie op een bevredegende basis te regelen. Langzaam maar zeker werd ook hiervoor een oplossing gevonden, die niet alleen Uw algemeene goedkeuring kon wegdragen, maar ook een efficiënte werkwijze mogelijk maakt en thans zijn wij zoover, dat de theorie in de praktijk kan worden toegepast en waarbij naar wij vertrouwen een nieuw en ruim arbeidsveld voor den tandarts wordt geopend tot heil van den minder draagkrachtigen tandlijder!

Hiermede heb ik U geschetst wat er alzoo gedaan is voor dat deel van ons Vereenigingswerk, dat met de patienten te maken heeft; daarnaast bleef er nog veel over wat niet minder belangrijk was.

In de eerste plaats was er dan ons Smartekind — het Onderwijs.

Dat wij het grootste belang hebben bij een goede tandheilkundige opleiding, ja, dat de toekomst van de tandheelkunde daarmee staat of valt is reeds zoo dikwijls betoogd, dat ik daar verder het zwijgen toe kan doen.

Dat het niet alleen ons recht, maar ook onze plicht is, alles te doen om een goede opleiding te bevorderen, is eveneens in confesso. De wijze waarop is echter heel wat minder eenvoudig. Want wel hebben wij ook hier een permanente Commissie, die er is zoolang deze Maatschappij bestaat en als zoodanig een voortzetting van een gelijknamige Commissie uit het Ned. Tandh. Genootschap, maar zij is in niet geringe mate gehandicapt door het feit, dat hare inzichten en voorstellen wel aangenomen kunnen worden door een Algemeene Vergadering, maar daarom nog niet worden uitgevoerd, omdat die uitvoering nu eenmaal niet in onze macht ligt.

Tandheilkundige docenten, medische faculteit, Curatorium en Wetgeving, zijn instanties, waar zijal gedurende decennia vruchteloos tegen aanbodte en bij alle goede bedoelingen en eerlijk pogen is het totnutoe niet mogen gelukken eenige verbetering tot stand te brengen in wat naar onze vaste overtuiging is: een vouderde opleiding en een weinig gelukkig werkend opleidingssysteem!

Juist op deze vergadering zal dit vraagstuk uitgebreid aan de orde

komen en het is te hopen dat wij er in de naaste toekomst in zullen slagen, wegen en middelen te vinden om de zoo gewenschte verbeteringen tot stand te kunnen brengen.

De aanstaande tandartsen zijn de dragers van de toekomst van ons beroep en er moet ons alles aan gelegen zijn, dat zij die toekomst zoo goed mogelijk kunnen tegemoet gaan.

In dit verband mag gememoreerd worden, dat wij de oprichting hebben bevorderd van een Tandheelkundig Studenten Maandblad, waarvan wij hopen, dat het tengevolge moge hebben, dat de belangstelling voor het aanstaand beroep en zijn problemen reeds bij den jongen student wordt gewekt en aangekweekt, om zodoende later den tandarts tot zegen te zijn!

Het steeds grooter worden van ons ledental en dientengevolge een steeds grootere mogelijkheid voor het ontstaan van conflicten van allerlei aard, maakte dat onze Rechtspraak aanzienlijk meer aan het werk werd gezet dan vroeger het geval bleek te zijn. Leekenrechtspraak verbergt velerlei voetangels en klemmen en een eerste eisch moet zijn dat zij door de betrokkenen als juist en billijk wordt aangevoeld.

Noodig was ook hier een straffer organisatie en regeling en met behulp van den inmiddels vastgestelden Codex voor Ethiek functioneert ook dit apparaat op een wijze, die onze Maatschappij eer aandoet.

Om dezelfde redenen werd ook van ons Steunorgaan heel wat meer werk gevraagd dan vroeger. Veel goeds heeft dit fonds reeds kunnen doen, méér zou mogelijk zijn, wanneer slechts de finantiën het toelieten. Voor zoover U nog niet voor dit goede doel contribuëert, moge ik U daartoe bij deze opwekken! Wellicht dat in de toekomst een modus zou kunnen worden gevonden om den jongen tandarts — Maatschappijlid — door den vorm eener collectieve verzekering meer afdoende hulp te kunnen bieden.

Een geheel ander, maar allerminst onbelangrijk, terrein onzer werkzaamheden wordt bestreken door de vraagstukken der tandtechniek en alles wat daarmede verband houdt.

De onbevoegde uitoefening der tandheelkunde is zoo oud als de wettelijk geregelde tandheelkunde zelve en ondanks alle pogingen zijn wij er tot op heden niet in geslaagd daaraan een einde te maken, zeer ten nadeele van de tandheelkunde in Nederland en van het aanzien van onzen stand, twee dingen, welke trouwens in zeer nauw onderling verband staan.

Juist op dit oogeblik zullen wij alle krachten moeten inspannen om nieuwe onheilen op dit gebied te voorkomen. Wanneer dit gelukt, bestaat er alle reden te gelooven, dat er dan een aanzienlijke schrede voorwaarts zal kunnen worden gedaan.

De regelingen immers, welke hangende zijn tusschen de organisaties van tandartsen, laboratoriumhoudende tandtechnici en technici in loondienst, maken het alleszins waarschijnlijk dat de ellende van het verleden zal kunnen worden omgezet in een toestand, waarbij de technicus een gewaardeerd helper van den tandarts zal zijn in een positie, die de neiging tot onbevoegde uitoefening der tandheelkunde eens en vooral zal onderdrukken.

Dezelfde Commissie wijdt ook haar aandacht aan het Dental Depot-
wezen, en ook hier lijkt het waarschijnlijk, dat langs den weg van samen-
werking aan meer dan één misstand een einde zal kunnen worden ge-
maakt.

Bij verschillende van de hierboven gememoreerde werkzaamheden
bleek contact en samenwerking met andere organisaties in hooge mate
wenschelijk.

Dit contact werd verkregen met de Maatschappijen van Geneeskunst
en Pharmacie en wij vertrouwen, dat dit in de toekomst kan worden
versterkt in het belang van alle betrokkenen.

Contact was er ook met onze tandheelkundige Zustersverenigingen
en momenteel wordt onderzocht in hoeverre een nauwere samenwerking
met de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen voor beide partijen
nuttig kan zijn.

Want al het werk dat door onze Maatschappij gedaan wordt, geschiedt
grootendeels in de Commissies en wie de Jaarverslagen der Afdelingen
leest, wordt veelal getroffen door de geringe activiteit van het grootste
deel der leden.

Dit heeft ons aanleiding gegeven het stichten van nieuwe Afdelingen
te bevorderen, teneinde het vergaderingsbezoek te vergemakkelijken
en een nieuwe reeks van functionarissen in het Maatschappijwerk in
te schakelen.

Wij kregen een Afd. Limburg en een Afd. Het Gooi; een Afd. Friesland
is in voorbereiding.

Gestreefd zal er nu naar worden, om eventueel in samenwerking met
de Ver. van Nederl. Tandartsen en de W.T.A. de afdelingsprogramma's
met wetenschappelijke werkzaamheden aan te vullen, zoodoende het
bezoek te stimuleeren, den tandarts aan de peripherie te helpen zijn kennis
paraat te houden en den collegialen omgang te bevorderen.

In hoeverre bij nóg grooter aantal afdelingen de samenstelling van
het Hoofdbestuur zal moeten worden gereorganiseerd, zal nader onder
het oog moeten worden gezien.

Hiermede, dames en heeren, heb ik U in vogelvlucht een beeld
gegeven van het werk in onze Maatschappij en van de inzichten
waardoor zij werd geleid. Het moge tevens een antwoord zijn op de
vraag: Wat doet die Maatschappij voor de tandheelkunde, wat doet
zij voor ons?

Ik meen dat de leden zich niet te beklagen hebben over hetgeen er
voor hen gedaan wordt, te minder omdat dit zoo volkomen belangeloos
geschiedt en door betrekkelijk zoo weinigen, gezien ons aantal van bijna
duizend leden.

Wanneer ik morgen den hamer aan mijn opvolger overgeef, dan
doe ik dat in het rustige vertrouwen, dat een aantal toegewijde krachten
hem zal steunen in zijn verantwoordelijke taak.

Ik moge U daarom verzoeken, om met mij, deze kranige werkers te
huldigen, die zoovele jaren, dikwijls met terzijdestelling van persoonlijke
belangen, gewerkt hebben in ons aller belang.

Aan U, dames en heeren, om er voor te zorgen dat hun getal groeiende zij en aan kwaliteit op hetzelfde peil blijft.

Dan zal het de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde wèl gaan en dat beteekent ook: de bloei der Nederlandsche Tandheelkunde!

Zoo zij het!

Ik heb gezegd.

JAARVERSLAG 1936

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren.

We leven in een tijd, waarin de grootste gebeurtenissen elkaar in een ongekend snel tempo opvolgen, waardoor het dagelijksche leven zoo vlug voorbijgaat, dat wij nauwlijks meer vermogen te realiseeren, dat onze Maatschappij op het punt staat haar 23e levensjaar in te gaan.

Gelukkig kan zij zich verheugen in een gestadige toename van het ledental, doch het is te betreuren, dat in den loop van dit jaar wederom een 20 tal leden, om verschillende redenen, heeft gemeend voor het lidmaatschap te moeten bedanken.

Met leedwezen vermeld ik, dat 7 collega's ons dit jaar ontvielen door overlijden; het zijn de collegae Scherjon uit Wassenaar, Stark en De Niet uit Den Haag, Basie uit Ede, Sindorff uit Tilburg, Businger uit Huizen en Roeloffs uit Utrecht. — Zij rusten in vrede!

Het ledental der Maatschappij op 1 Januari 1936 875 bedragende, was op 1 Januari 1937 gestegen tot 929. In aanmerking nemende, dat door bedanken en overlijden 27 leden afvielen is de toename dus 81 nieuwe leden.

Hoewel deze aanwas bevredigend is te noemen, is het toch jammer, dat nog te veel collega's hun heil meenen te moeten zoeken in afzijdigheid. Zoolang niet alle bonafide collegae lid onzer Mij. zijn, zal het niet mogelijk zijn de belangen onzer professie met kans op volledig succes te behartigen.

Deze 929 leden zijn als volgt over de 11 afdelingen verdeeld:

Afdeeling Amsterdam	131
„ Noord-Holland	88
„ 't Gooi en Omstreken	38
„ Den Haag en Omstreken	124
„ Rotterdam en Omstreken	117
„ N. Brabant—Zeeland	86
„ Utrecht	82
„ Gelderland	98
„ Overijssel	56
„ Noord-Nederland	68
„ Limburg	37
Ned. Indië	4

De maatschappelijke verhoudingen zijn er in dit laatste jaar, althans wat onze professie betreft, zeker niet beter op geworden.

Het steeds groeiend aantal collega's en het feit, dat de regeerings-autoriteiten nog immer aarzelen met kracht op te treden tegen het stijgend aantal onbevoegden en de, als paddestoelen, uit den grond rijzende z.g. tandheelkundige inrichtingen van meer of minder verdacht allooi, maken het meer dan ooit noodzakelijk, dat alle bonafide uitoefenaren van de tandheelkundige praktijk in Nederland zich krachtig aaneen sluiten om tegen deze wantoestanden front te maken.

Het spreekt vanzelf, dat niet een ieder zich zal kunnen vereenigen met alle besluiten en maatregelen, die de leidende instanties onzer Mij. meenen te moeten nemen, doch deze verschillen in opvatting, vaak voortspuitend uit een misplaatst gevoel van eigenbelang, mogen geen reden zijn de Maatschappij den rug toe te keeren en zich afzijdig te houden. Het waarachtig belang van ieder tandarts in Nederland wordt zonder eenigen twijfel behartigd in onze Maatschappij en daarom rust op ieder lid de taak te trachten outsiders te overtuigen, dat ook hun belang medebrengt zich bij de Maatschappij aan te sluiten.

Het D.B. kwam dit jaar 14 maal in vergadering bijeen; in zijn samenstelling kwam geen verandering.

Onder de krachtige leiding van zijn voorzitter bleef de vriendschappelijke en aangename samenwerking gehandhaafd en werden vele en vaak belangrijke besluiten en maatregelen genomen of voorbereid.

Het Hoofdbestuur vergaderde dit jaar tweemaal te Amsterdam en wel op 16 en 17 Mei ter voorbereiding der Zomer-vergadering te Nijmegen en op 19 en 20 December ter voorbereiding dezer Jaarvergadering.

In het nieuwe Hoofdbestuur zullen enkele mutaties plaats hebben, n.l. collega Henry wordt vervangen door Kranenburg, v. d. Hoorn door Paesi en Rengers door Hut.

De overvolle agenda's toonden wel aan, dat we ons voorloopig over gebrek aan werk niet zullen hebben te beklagen.

In 1936 werden als gewoonlijk twee *Algemeene Vergaderingen* gehouden: de Jaarvergadering op 25 en 26 Januari te Utrecht en de Zomer-vergadering op 3 en 4 Juli te Nijmegen.

Beide vergaderingen werden door een honderdtal leden bezocht.

Op de Jaarvergadering werden de gebruikelijke jaarverslagen en rapporten uitgebracht. Door den vice-voorzitter der C.Z.C. werd een inleiding gehouden over tandheelkundige hulp in de ziekenfondsen en door den voorzitter der C.Z.C. over de vorming van een kas voor ziekenfonds-aangelegenheden. Verder hield de voorzitter der Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk een causerie over de samenwerking met de Vereeniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici.

Naast enkele verkiezingen werden de voorstellen van het H.B. i.z. oprichting van poliklinieken aanvaard en werd dienovereenkomstig het Bindend Besluit gewijzigd, dat bij referendum van 1 April 1936 werd bekrachtigd. Vervolgens werd aangenomen het H.B.-voorstel tot vermindering der contributie voor leden der Mij., die geen praktijk uitoefenen; het voorstel van de afdeling Rotterdam i.z. praktijkwaarneming door niet-Mij.-leden en het voorstel van de afdeling Noord-Holland om te komen tot instelling van een Commissie tot voorlichting van de Pers.

Na afloop der Vergadering op Zondagmiddag, hield Prof. G o t t l i e b uit Weenen een voordracht over „Caries-Aetiologie.

Op de Zomervergadering in het Oranje-hotel te Nijmegen werd de wijziging van enkele artikelen van het huishoudelijk reglement aanvaard en hield de voorzitter der C.Z.C. een inleiding over het ontwerp Wet tot regeling van het ziekenfondswezen; collega L o e b een inleiding over: „Sanering naar binnen en naar buiten” en collega B r u g m a n over: „Noodzaak en samenhang van tandheelkundige tarieven voor de verschillende bevolkingsgroepen”.

Na afloop der vergadering bood de afdeling Gelderland een lunch met autotocht aan naar Hotel Berg en Dal en De Plasmolten, terwijl de dag werd besloten met een zeer geslaagd diner in het Oranje-Hotel.

Over de *afdeulingsverslagen* kan ik kort zijn, daar deze in extenso zijn opgenomen in het Januari-nummer van het Tijdschrift v. Tandheelkunde. Behoudens enkele wijzigingen in de samenstelling van besturen of commissies valt daaruit niets bijzonders te vermelden. Hoewel het bezoek der afdeulingsvergaderingen in enkele afdeelingen toeneemt, is over het algemeen dit bezoek nog niet bevredigend te noemen.

Commissieverslagen:

Om niet te veel van Uw tijd in beslag te nemen, zal ik mij beperken tot het maken van enkele opmerkingen en U voor de details verwijzen naar de in het Tijdschrift opgenomen jaarverslagen.

De Commissie van Beheer van het Steunorgaan heeft ook dit jaar naar haar vermogen waar noodig hulp verleend.

In zijn slotopmerking beklagt de penningmeester zich er over, dat nog zoo vele leden der Mij. geen contribuant van het Steunorgaan zijn. Hij zegt: „Moge het den collegae duidelijk worden, dat op een ieder, die praktijk uitoefent en voor wien het eenigszins mogelijk is, in zekeren zin de plicht rust, om eens te denken aan hen, voor wie deze bron van inkomsten door ziekte of andere droeve omstandigheden is ingedroogd. Steunt ons door Uwe toetreding als contribuant.”

Gaarne wil ik dit verzoek krachtig ondersteunen en U opwekken U alsnog op te geven voor het Steunorgaan bij den penningmeester, collega Backer Dirks te Rotterdam. Elke bijdrage is welkom!

Het Bemiddelings-bureau voor waarneming en assistentie in de praktijk, heeft onder leiding van zijn nieuwen directeur, collega R i d d e r i n g, weer in vele gevallen zijn gewaardeerde bemiddeling verleend.

Het Incasso-bureau kan zich nog steeds niet in voldoende deelname der leden verheugen.

De Commissie voor Schooltandverzorging rapporteert, dat op vele plaatsen pogingen worden aangewend, door particulier initiatief, schooltandverzorging in te voeren, mede dank zij het onvermoeid streven der Ned. Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde en het Ivoren Kruis.

De O.- en E.-Commissie deelt mede, vergeefsche pogingen te hebben aangewend om contact te krijgen met het College van Lectoren aan het Tandheelkundig Instituut te Utrecht.

Op haar advies is door het Hoofdbestuur een request i.z. het Onderwijs te Utrecht aan Z.E. den Minister van Onderwijs verzonden, waarop ik straks nog nader terugkom.

De „Nazorg-Commissie” vermeldt het resultaat van de „nazorg” te 's-Gravenhage en het begin van „nazorg” te Rotterdam.

De Centrale Ziekenfonds-Commissie heeft dit jaar weer heel wat werk verzet. Zij kwam niet minder dan 22 maal in vergadering bijeen, terwijl meerdere leden op vele plaatsen besprekingen hielden met collega's en Fondsbesturen. Ook werd dit jaar, voorafgaande aan de zomervergadering te Nijmegen, een vergadering belegd met alle afdelings-ziekenfonds-commissies.

De punten van samenwerking werden eindelijk door de Algemeene Vergadering der Mij. voor Geneeskunst aanvaard, maar de bijlage, waarin de financiële regelingen waren vastgelegd, werd ter nadere bespreking naar de Huisartsen-Commissie terug verwezen.

Daarover worden door de C.Z.C. met de Huisartsen-Commissie nadere besprekingen gevoerd.

De Commissie voor Beroepsethiek is dit jaar niet bijeen geweest, doch wel werden verscheidene malen besprekingen gehouden tusschen voorzitter en secretaresse naar aanleiding van ingekomen verzoeken om advies i.z. het houden van zittingen, adverteeren, praktijkovername enz.

Met voldoening constateert de Commissie, dat de beginselen, neergelegd in de Code voor Beroepsethiek, steeds meer en meer ingang vinden bij onze leden.

De Polikliniek-Commissie heeft dit jaar 4 maal vergaderd ter behandeling van ingekomen aanvragen tot oprichting van poliklinieken.

Nu de voorwaarden tot oprichting van poliklinieken door de Algemeene Vergadering zijn aanvaard, hoopt de Commissie erin te zullen slagen verkeerde toestanden, die er nog bestaan, op te heffen en zij meent daarbij op de bonafide medewerking der betrokken collegae te mogen rekenen.

De Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikers-vraagstuk. Een uitvoerig rapport dezer commissie is als bijlage II bij de agenda dezer vergadering gevoegd.

Onder de uitmuntende en tactvolle leiding van collega Visser is het mogelijk geweest in samenwerking met de Vereniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici reeds veel goeds tot stand te brengen.

In de bijlagen IV en V vindt Gij het rapport der Tarief-Commissie en de voorstellen, die het D.B. gemeend heeft Uwe vergadering te moeten voorleggen.

Het D.B. is van meening, dat om in de chaotische toestanden op tandtechnisch gebied verbetering te brengen, er in de allereerste plaats

voor dient te worden gezorgd, dat de uitoefening van het vak van tand-technicus op een gezonde basis wordt gebracht. Wij vertrouwen dan ook, dat deze voorstellen bij Uwe vergadering een gunstig onthaal zullen ontvangen.

Door het H.B. is in samenwerking met de V. v. L. H. T. een Bureau voor Arbeidsbemiddeling voor Tandtechnici te Arnhem opgericht. Met de Ned. Vereeniging van Tandheelkundigen en den nieuw opgerichten vakbond voor Tandtechnici zal op een of andere wijze contact moeten worden gezocht.

Ten slotte heeft de Commissie ad hoc, benoemd door het Hoofdbestuur, een verdienstelijk rapport uitgebracht over het honorariumvraagstuk. — Dit rapport is in de afdelingen besproken, doch daarbij bleken de meeningen nog zoo uiteen te loopen, dat het D.B. gemeend heeft dit rapport nog niet aan het oordeel dezer Algemeene Vergadering te moeten onderwerpen. —

Aan het einde gekomen van mijn mededeelingen over de werkzaamheden der verschillende commissies, geloof ik wel Uw aller tolk te zijn, wanneer ik de collegae, die in verschillende functies, ten koste van veel tijd en moeite, dit vaak moeilijke werk hebben verricht, daarvoor van harte dankzeg.

Ook dit jaar hebben weer meerdere collegae hun zilveren jubileum herdacht. Het is langzamerhand niet wel meer doenlijk een ieder persoonlijk daarmede te complimenteeren, zoodat ik meen te moeten volstaan met hun allen onze welgemeende hulde te brengen.

Voor één collega wil ik echter een uitzondering maken en wel voor onzen Voorzitter, collega N o r d.

Op 31 Maart 1936 herdacht collega N o r d zijn 25-jarig ambtsfeest en waren wij in de gelegenheid hem op ondubbelzinnige wijze te toonen, hoezeer hij de bewondering en achting zijner collega's geniet voor het groote werk, dat hij in het belang van onze professie in deze 25 jaar heeft verricht.

In het Jubileum-nummer van het Tijdschrift voor Tandheelkunde, waaraan ook zoovele vooraanstaande buitenlandsche collegae hun medewerking hebben verleend, had ik gelegenheid Nord als „Maatschappij-man" te schetsen, zoodat voor het nageslacht bewaard blijve, wat Nord voor de Tandheelkunde heeft tot stand gebracht.

Helaas staat zijn besluit onherroepelijk vast om de voorzittersplaats te verlaten, maar ik ben ervan overtuigd, dat wij nooit vergeefs bij hem zullen

aankloppen, wanneer wij zijn voorlichting of steun noodig zullen hebben.

Vriend Nord, namens de leden van het D.B. zeg ik je dank voor de vele bewijzen van vriendschap en collegialiteit, die zij gedurende de vele jaren van samenwerking in zoo ruime mate van jou hebben mogen ontvangen.

En ten slotte, dames en heeren, wil ik nog even enkele belangrijke punten naar voren brengen:

Zooals U bekend zal zijn, heeft Z.E. de Minister van Sociale Zaken bij de Tweede Kamer een gewijzigd ontwerp Ziekenfondswet ingediend. Dit ontwerp was in een Staats-Commissie, waarin alle belanghebbende organisaties vertegenwoordigd waren en waarin ik het voorrecht had voor onze Maatschappij zitting te nemen, uitvoerig besproken om te trachten de bestaande meningsverschillen te overbruggen. Uit publicaties in de Pers zal U gebleken zijn, dat vooral van de zijde der Federatie van Ziekenfondsen en verschillende arbeidersorganisaties heftig tegen dit ontwerp is geageerd. Het heeft er dan ook allen schijn van, dat dit ontwerp den weg van zijn voorgangers zal volgen en de Tweede Kamer wel niet meer zal bereiken.

Wat betreft de vrije keuze, de welstandsgrens, de rechtspositie en medezeggenschap van de deelnemers in de fondsbesturen, is het te betreuren, indien deze Wet niet tot stand zal komen, doch wij meenen te moeten betwijfelen of dit Wetsvoorstel een einde zal maken aan verschillende misstanden op ziekenfondsgebied.

Naar aanleiding van dit ontwerp hield ik in October op het Openbaar Gezondheids Congres te 's-Gravenhage een voordracht.

In Juni herdacht de Utrechtsche Hoogeschool haar 300-jarig bestaan en werd aan de Universiteit, namens de Nederlandsche Tandartsen, een kunstzinnig geschenk aangeboden, waarbij collega Roest zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt.

In Augustus had te Weenen het 9e Internationaal Tandheelkundig Congres der F.D.I. plaats, waar ons land officieel werd vertegenwoordigd door de Heeren van Hasselt, Nord en Coebergh en welk Congres door een groot aantal Hollandsche collegae werd bijgewoond.

Naar aanleiding van ernstige moeilijkheden, die zich hadden voorgedaan bij het Tandheelkundig Onderwijs te Utrecht, werd door het Hoofdbestuur, op advies der O.- en E.-Commissie, een request gezonden aan Z.E. den Minister van Onderwijs, waarin op verschillende misstanden werd gewezen en voorstellen in overweging werden gegeven om tot verbetering der toestanden te geraken.

Zeer te betreuren is het, dat onze Maatschappij bij deze bemoeiingen, voortvloeiend uit bepalingen harer Statuten, zoo weinig medewerking, of liever gezegd, tegenwerking ondervindt van de zijde van het College van Lectoren te Utrecht.

In opdracht van het Hoofdbestuur werden door een Commissie, bestaande uit de Heeren Nord, Sanders en ondergeteekende, met afgevaardigden van de Vereeniging van Ned. Tandartsen, besprekingen gevoerd om te komen tot meerdere samenwerking der beide Vereenigingen. De onderhandelingen hierover zijn nog gaande.

Verder heeft het D.B. een enquête gehouden onder de leden der Maatschappij, om gewaar te worden hoevele collegae een of andere overeenkomst of afspraak hebben met ziekenfondsen, middenstandsorganisaties of dergelijken voor de verschaffing van tandheekkundige hulp.

Het resultaat is, dat er 837 antwoorden zijn binnengekomen, waaruit blijkt, dat 473 leden verbonden zijn aan ziekenfondsen, 68 behandelen militairen en marechaussées, 47 verbonden zijn aan het ziekenfonds der Spoorwegen, 60 werkzaam zijn op poliklinieken buiten de fondsen, 26 werken voor Gemeentelijke Instellingen en 268 collega's geen enkele overeenkomst hebben aangegaan.

Dus ruim 56 % onzer leden zijn op een of andere wijze werkzaam voor de ziekenfondsen. Dat dit aantal nog betrekkelijk gering is, meen ik te moeten toeschrijven aan het feit, dat in verschillende groote centra geen vrije tandartsenkeuze bij de fondsen bestaat, waardoor een groot aantal collega's geen gelegenheid heeft aan de fondsen zijn medewerking te verlenen.

Wat betreft de onbevoegde uitoefening der tandheekkunde, kan ik U helaas niet veel goeds mededeelen.

De Autoriteiten treden, niettegenstaande ons voortdurend aandringen, nog steeds niet krachtig genoeg op tot handhaving van de wettelijke bepalingen. U zult gelezen hebben, dat van de zijde der Tandheekkundigen en Tandtechnici weer requesten aan de Tweede Kamer zijn gezonden en dat de Minister heeft toegezegd een en ander nader te zullen overwegen.

Het is dus zaak in dezen waakzaam te zijn, opdat niet opnieuw maatregelen worden genomen, waarvan de gevolgen niet zijn te overzien.

Wanneer ik dan tenslotte nog memoreer, dat het Hoofdbestuur, in verband met de daartoe uitgesproken wensch op de zomervergadering, het N.P.P.-rapport, met een aanvulling, heeft doen herdrukken en verspreiden onder de leden, en dat het Bestuur van de Vereeniging tot

Bevordering van Systematische Mondverzorging voor den Middenstand op het oogenblik diligent is, waarover de Voorzitter dezer Vereeniging, collega M a r g a d a n t, U op deze vergadering nadere mededeelingen zal doen, ben ik aan het einde gekomen van mijn verslag over het afgelopen jaar.

Wij zijn er ons ten volle van bewust, dat de toekomst nog vele moeilijkheden zal brengen, die wij door gezamenlijk overleg zullen moeten trachten op te lossen.

Indien wij daarbij mogen blijven rekenen op Uwe welwillende medewerking, werkelijke belangstelling en opbouwende kritiek, gaan wij volmoed en vertrouwen die toekomst tegemoet.

Ik heb gezegd.

Bussum, Januari 1937.

J. A. SALOMONS,
Secretaris.

BESCHRIJVINGSBRIEF VAN DE DRIE EN TWINTIGSTE
JAARVERGADERING

(Vier en dertigste Algemeene Vergadering)

gehouden te *Utrecht* op Zaterdag 6 Februari 1937 ('s nam. 4 uur)
en Zondag 7 Februari ('s morgens 10 uur) in het Jaarbeurs-
restaurant — Vreeburg.

AGENDA :

Zaterdagmiddag 4 uur :

1. Opening.
2. Notulen en ingekomen stukken. (De verkorte notulen der 33e Alg. Verg. zijn opgenomen in het T. v. T. van Aug./Sept. 1936).
3. Jaarverslag van den secretaris H.B.
4. Jaarverslag van den penningmeester H.B. en begrooting over 1937. (Zie bijlage I).
5. Verslag van de verificatie-commissie en benoeming van een verificatie-commissie voor het loopende jaar. (Accountants-verslag).
6. Afdeelinverslagen. (Zie Januari-nummer T. v. T. *)
7. Jaarverslag van :
  - a. de commissie tot beheer van het steunorgaan.
  - b. den directeur van het bemiddelingsbureau.
  - c. den directeur van het incassobureau.
  - d. de commissie voor schooltandverzorging.
  - e. de onderwijs- en examencommissie.
  - f. de commissie voor de „nazorg”.
  - g. de centrale ziekenfonds-commissie.
  - h. de commissie voor beroepsethiek.
  - i. de polikliniek-commissie.
  - j. de commissie tot bestudeering van het tandtechnikersvraagstuk. (Zie bijlage II).

(Zie Januari-nummer
T. v. T. *)

*) Ter besparing van kosten zijn de Afdeelinverslagen en Commissie-verslagen alleen afgedrukt in het Januari-nummer van het T. v. T.

8. Verkiezing van Voorzitter en Penningmeester der Maatschappij. (Zie bijlage III.)
9. Verkiezing van Secretaris der Maatschappij.
Door het Hoofdbestuur zijn candidaat gesteld: J. A. Salomons, Bussum en L. J. M. Spoorenberg, Eindhoven.
10. Verkiezing Secretaris Besturende Commissie van het Steunorgaan. (Vacature Kryn Verhoeven).
Door de afdeling Gelderland zijn candidaat gesteld: A. Bloemendal te Deventer en W. C. Koldewyn te Amsterdam en door de Afdeling Limburg: I. A. Holt haus te Zwolle. Alle andere afdelingen hebben candidaat gesteld: W. C. Koldewyn, Amsterdam.
11. Verkiezing leden der C. Z. C.
(Aftredenden: J. A. Salomons, Voorzitter, W. van Eupen, Secretaris, B. L. Paërl, P. Blaauw en A. v. d. Meyde Bie.)

Zaterdagavond 8 uur:

12. Mr. G. H. E. Nord Thomson: „Juridische beschouwingen over onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.”
13. Lezing van den Heer P. H. Buisman: „Wat kan de Maatschappij voor den aanstaanden- en voor den jongen tandarts doen?”

Zondagochtend 10 uur:

14. Rapport van de Commissie tot Bestudeering van minimum-tarieven voor laboratoriumwerkzaamheden. (Zie bijlage IV).
Inleiding van den Heer Jan Visser.
Behandeling voorstellen naar aanleiding van dit rapport. (Zie bijlage V).
15. Mededeelingen van den Heer G. D. Margadant, Voorzitter van de Commissie tot Bestudeering van het Middenstands-vraagstuk.
16. Plaatsbespreking der volgende Algemeene Vergadering.
17. Rondvraag.
18. Sluiting.

CH. F. L. NORD, Voorzitter
J. A. SALOMONS, Secretaris.

BIJLAGEN BIJ DEN BESCHRIJVINGSBRIEF VAN DE
DRIE-EN-TWINTIGSTE JAARVERGADERING
(Vier-en-dertigste Algemeene Vergadering)
OP 6 EN 7 FEBRUARI 1937 TE UTRECHT

BIJLAGE II.

Rapport der Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk.

Samenstelling. De samenstelling onzer commissie onderging dit jaar eenige wijziging. Collega G ö t t l i c h heeft het land en daarmee de commissie verlaten. In zijn plaats werd collega K r a n e n b u r g benoemd. Voorts werd collega V a n d e r G o o t, Arnhem, aan de commissie toegevoegd.

In het afgelopen jaar zijn de werkzaamheden der commissie wederom samengevloeid met die van de Contact-Commissie, welke samenstelling als volgt was: voor de tandartsen de collega's V i s s e r, G ö t t l i c h en S a l o m o n s, met E d e l als plaatsvervangend lid; terwijl V a n d e r G o o t verschillende bijeenkomsten bijwoonde; van de technici: de heeren B e r n a r d, B r o e k, A d r i a a n s e n en als plaatsvervangers T o l m e y e r en H o p m a n.

Overeenkomst Mij.—V.L.H.T. De Contact-Commissie kwam sedert haar oprichting veertien maal bijeen. In deze vergaderingen werd van gedachten gewisseld omtrent de uitvoering van de overeenkomst gesloten tusschen de Maatschappij en de V.L.H.T., werden voorts klachten behandeld omtrent de naleving dezer overeenkomst en aanvragen tot gelijkstelling en tot het mogen aannemen van leerlingen besproken. Het streven is steeds geweest om tot een goede verstandhouding te komen en de standpunten, die in beide vereenigingen worden ingenomen, tot elkaar te brengen. De commissie heeft getracht verschillen, indien deze bestonden, uit den weg te ruimen, en elkander te helpen om tegenover derden tot betere verhoudingen te komen.

Gelijkstelling. Daar bij den aanvang der werkzaamheden vele laboratoria voor tandartsen werkten, terwijl zij nog niet bij de V.L.H.T.

waren aangesloten, en door de maatregelen der Maatschappij deze aansluiting dwingend werd, kwam er, zooals vanzelf spreekt, een aantal aanvragen tot de z.g. gelijkstelling binnen. Het standpunt onzer commissie is echter geweest, dat deze gelijkstelling slechts bij hooge uitzondering moest worden verleend, t.w. uitsluitend in die gevallen, waarin de betrokken persoon op principieele gronden geen lid wenschte te zijn van de V.L.H.T. of anders, dat de V.L.H.T. op principieele gronden weigerde den betrokkene als lid op te nemen.

De V.L.H.T. verklaarde zich bereid zich aan te passen, wat betreft de heffing van contributie, aan de economische positie van het candidaatlid. Daar het echter natuurlijk gewenscht was, dat in de V.L.H.T. geen menschen werden opgenomen, wier antecedenten het onwaarschijnlijk maakten, dat zij bonafide zouden medewerken aan de behartiging der belangen dezer organisatie, sprak het vanzelf, dat enkelen, die zich voor het lidmaatschap hebben aangemeld, aan een langdurig onderzoek moesten worden onderworpen. Ten einde te zorgen, dat de zaak dan niet hokte, besloten wij, dat ieder die het lidmaatschap van de V.L.H.T. had aangevraagd, voorloopig zou mogen blijven werken voor leden van de Maatschappij. Eerst wanneer zij definitief waren afgewezen, zou hun de gelegenheid worden gegeven, gelijkstelling aan te vragen. Deden zij dit niet, dan moest den leden der Maatschappij worden bericht, dat zij voortaan bij dit betrokken laboratorium niet meer mochten laten werken.

Wij mogen als een verheugend resultaat vermelden, dat wij er in geslaagd zijn, het aantal aanvragen tot gelijkstelling tot één te beperken. Deze aanvraag is van recenten datum en daaromtrent is nog geen definitieve beslissing genomen. Overigens zijn alle beslissingen unaniem genomen, zonder dat stemming noodig was.

Wij moeten dan ook met blijdschap en voldoening constateeren, dat de V.L.H.T. ons altijd volledig heeft ingelicht omtrent de motieven tegen toelating van een bepaald aspirant-lid, zoodat wij ons op de hoogste konden stellen op welke wijze de ballotage verliep.

Leerlingen. Er bereikte ons een aantal aanvragen van collegae en technici om een leerling te mogen aannemen. In de meeste gevallen hebben wij onze toestemming moeten weigeren. In een aantal gevallen echter zijn wij er toe overgegaan toe te staan, dat personen voor de tandtechniek werden opgeleid. Deze gevallen betroffen steeds menschen, die uit hoofde van het feit, dat zij zich niet hier te lande wenschten te vestigen (de een ging naar Suriname, een ander naar Indië) toestemming ontvingen om opgeleid te worden. Wij hebben daarbij den beperkenden maatregel genomen, dat wij ingelicht wenschten te worden over het volledige opleidingsplan en de financiële basis waarop die opleiding zou worden verstrekt, benevens toestemming tot controle. In twee ge-

vallen werd toestemming verleend, uit hoofde van het feit, dat de betrokken personen lichamelijk ongeschikt waren voor andere vakken.

Bij de behandeling van de verschillende gevallen en aanvragen, werden vele malen de betrokken personen uitgenoodigd, in een vergadering der contact-commissie te verschijnen. Dan werd de zaak persoonlijk met hen behandeld, wat tot bespoediging der oplossing en tot betere voorlichting der leden leidde.

Arbeidsvoorwaarden. In enkele gevallen bleek het noodig om leden van de V.L.H.T. uit te noodigen tot een bespreking, in verband met de bij hen van kracht zijnde arbeidsvoorwaarden.

Credietwezen. Ook het credietwezen heeft de aandacht der commissie gehad. Daarbij is geconstateerd, dat er in enkele gevallen zeer eigenaardige toestanden heerschten, waaraan in de toekomst een einde zal moeten worden gemaakt. De commissie is in deze diligent.

Bureau voor Arbeidsbemiddeling. Dit bureau voor arbeidsbemiddeling voor tandtechnici is te Arnhem gevestigd onder leiding van collega V a n d e r G o o t (namens de Mij.) en den heer T o l m e y e r (namens de V.L.H.T.). In verband met deze zijn werkzaamheid is collega V a n d e r G o o t in de Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikers-vraagstuk opgenomen.

Het bureau heeft zeer goed gewerkt, daarbij steunende op de registratie van tandtechnici, welke registratie voor een deel heeft plaats gehad door de Maatschappij, voor een ander deel door de V.L.H.T., welke beide daarvoor de gegevens hebben verstrekt.

Normen van vakbekwaamheid. In de commissie is de wenschelijkheid ter sprake gekomen, op den duur te komen tot een schema van normen van vakbekwaamheid voor de verschillende klassen van technici.

Samenwerking met andere groepen. Er zijn besprekingen in de commissie gevoerd over samenwerking met andere groepen. Hiervan kan gemeld worden, dat er twee samensprekingen plaats hadden met het bestuur van een nieuw gevormde vereeniging van loontrekkende tandtechnici n.l. den Vakbond voor Tandtechnikers, die zich ten doel stelt de loontrekkende tandtechnici in Nederland te organiseren en tevens de sociale en materiele belangen van zijn leden te behartigen. Deze Bond heeft zijn statuten en reglement ingezonden, waarmee de Contact-Commissie zich kon vereenigen. De Bond telt op dit oogenblik 120 leden. In de met dezen Bond gehouden conferentie kwam tot uiting, dat het hem geenszins te doen was er naar te streven, een wettelijke bevoegdheid

tot uitoefening van de tandprothese te verkrijgen, maar zich uitsluitend zou bezighouden met de verbetering van de materiele positie en de vakbekwaamheid der tandtechnici in loondienst.

De voorbesprekingen waren zeer bevredigend en geven aanleiding tot de verwachting, dat in de toekomst een goed contact met dezen Bond zal kunnen worden gelegd.

Klachten. Er zijn bij de Contact-Commissie verschillende vermeende overtredingen gesignaleerd, welke klachten, indien zij voldoende waren gemotiveerd, werden doorgezonden aan het D.B. der Maatschappij ter onderzoek. Ook hier mag worden vermeld, dat het D.B. er in den regel in geslaagd is, deze zaken in goede banen te leiden.

Ook zijn klachten tegen enkele laboratoria ingebracht, die eveneens werden onderzocht en door de bevoegde instantie berecht.

Dental handel. De commissie heeft besprekingen gevoerd omtrent de mogelijkheid, samenwerking te verkrijgen met den dental handel ter bevordering van beider belangen. Dit punt is nog in behandeling.

Rapport Tarief-Commissie. Vervolgens heeft de commissie het rapport der Tarief-Commissie besproken. De Contact-Commissie schaaft zich achter het voorstel, dat U vanwege het D.B. hieromtrent heeft bereikt.

Het is hier de plaats een woord van hulde te brengen aan den heer Tolmeyer, secretaris dier commissie, aan wiens werk het mede te danken is, dat het rapport den vorm heeft gekregen, waarin het de Maatschappij is voorgelegd.

Januari 1937.

Namens de Commissie:
JAN VISSER,
Voorzitter.

BIJLAGE III.

Candidaatstelling door de Afdelingen.

<i>Afdeling:</i>	<i>Voorzitter:</i>	<i>Penningmeester:</i>
Amsterdam	B. J. Brugman	A. Edel
Noord Holland	B. J. Brugman	A. Edel
Overijssel	B. J. Brugman— J. Berkenbosch Berends	A. Edel en L. Spoorberg
Den Haag en O.	B. J. Brugman	A. Edel
Noord Brabant—Zeeland	B. J. Brugman	A. Edel

<i>Afdeeling:</i>	<i>Voorzitter:</i>	<i>Penningmeester:</i>
Utrecht	B. J. Brugman	A. Edel
Limburg	B. J. Brugman	A. Edel
Gelderland	J. Berkenbosch Berends— B. J. Brugman	A. Edel
Rotterdam en O.	Heeft geen candidaat gesteld	A. Edel
Noord Nederland	B. J. Brugman	A. Edel
't Gooi en O.	B. J. Brugman	A. Edel

J. A. SALOMONS, *Secretaris.*

BIJLAGE IV.

Rapport der Commissie tot Bestudeering van minimum-tarieven voor laboratoriumwerkzaamheden, aangeboden aan de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde en de Vereeniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici.

Samenstelling Commissies:

Mijne Heeren,

Uw beide organisaties droegen ons op te adviseeren inzake een vast te stellen minimum-tarief voor laboratoriumwerkzaamheden, terwijl de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde harerzijds tot leden dier commissie benoemde de Heeren B. H. de Beer te Amsterdam, H. C. Kranenburg te Rotterdam, J. A. Moulijn te Franeker, F. J. M. Teulings te Nijmegen en J. C. van de Velde te Goes, en de Vereeniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici de Heeren P. Backes te Bergen op Zoom, W. Geuzebroek te Haarlem, J. Siesling te Zwolle, W. Tolmeijer te Arnhem en J. van Wezel te Amsterdam. Als voorzitter der commissie werd de voorzitter der Contact-commissie, de heer Jan Visser te Amsterdam benoemd. Secretaris der Commissie werd het Laboratoriumlid W. Tolmeijer.

Bovenstaande Commissie werd door den Voorzitter der Maatschappij voor Tandheelkunde, den heer Ch. F. L. Nord en mede door den Voorzitter der Vereeniging van Laboratoriumhouders, den heer W. Geuzebroek geïnstalleerd op 1 Februari 1936 te Amsterdam in Hotel American, bij welke installatie de beide vereenigingen bij monde van hun woordvoerders de urgentie en noodzakelijkheid van een goed minimum-tarief voor laboratoriumwerkzaamheden aantoonde. Niet alleen de gesloten overeenkomst tusschen de Maatschappij voor Tandheelkunde en de Vereeniging van Laboratoriumhouders was reden tot vaststellen van een minimum-tarief, doch ook buiten deze overeenkomst werd het wenschelijke van een regelend optreden in de chaotische prijsverhoudingen erkend.

Wat is minimum tarief.

Bij den aanvang der werkzaamheden bleek, dat de eerste taak der Commissie zou moeten zijn:

Het bepalen van den inhoud van den term „minimum-tarief in de tandtechnische branche”.

Sommige leden stelden de vraag, of er niet een minimum-tarief kon worden gesteld aan de hand van de laagste, in de praktijk bekend geworden, tarieven, zonder daarbij na te gaan of dit op goede gronden steunde en door te voeren was. We zouden dan niet regelend optreden, doch de vrije concurrentie geheel haar gang laten gaan. Ook werd de vraag gesteld: „Kan het minimum-tarief niet zoodanig worden vastgesteld, dat daarmede uitsluitend de georganiseerde laboratoria genoeg kunnen nemen?”

Ten slotte werd aangenomen, dat een minimum-tarief voor tandtechnische werkzaamheden zoo moet zijn, dat het naast goed werk en goede materialen ook goede loonen met een redelijke winst voor den ondernemer inhoudt. Daarom werd ook verworpen het idee om voor 2 soorten werk minimum-tarieven vast te stellen, wat o.m. zou kunnen door classificering in:

- a. werk, waarvoor een fondstarief betaald wordt, en
- b. werk, waarvoor een particulier tarief betaald wordt.

Aanvaard werd de stelling, dat een minimum-tarief een werkstuk moest opleveren, dat ongeacht de maatschappelijke welstand van patient toch aan alle normale eischen voldeed, m.a.w., dat voor een fondsprothese evengoed de beste materialen gebruikt moeten worden, als voor een particuliere prothese.

Maximum tarief.

Enkele leden achtten het gewenscht om naast een minimum-tarief ook een maximum-tarief vast te stellen, doch dit kon geen instemming vinden, omdat een maximum-tarief slechts van psychologische beteekenis is, niet beheerscht kan worden, en te dien opzichte de onderlinge concurrentie der laboratoria tot de juiste prijsvorming voert.

Studiemateriaal.

Ten einde die gegevens te krijgen, welke de bestaande toestanden konden belichten, werden enquetes gehouden in diverse deelen van ons land, in de eerste plaats onder de tandartsen en in de tweede plaats onder laboratoriumhouders. In die enquetes werden alle gegevens verzameld, wat betreft duur der werkzaamheden, loonen van technici en tarieven, terwijl daarnaast ook het voor enkele jaren ingediende rapport van het Amsterdamsch Tandtechnisch Laboratorium als leidraad diende.

De aldus ontvangen gegevens werden in staten verzameld en in een der vergaderingen besproken.

Bedrijfseconoom.

Toen bleek eerst duidelijk welk een chaos er op dit gebied bestond. De chaos was zoo groot, dat aldra bleek, dat zonder de hulp van een bedrijfseconoom door onze Commissie weinig zou worden bereikt, reden waarom de Commissie den heer C r u c q uit Amsterdam als adviseur benoemde.

Voordeelen van het engageeren van den bedrijfseconoom.

Hierdoor kwam ons werk op een betere basis te staan, omdat allengs begrepen werd, dat niet alleen organisatorische, maar vooral bedrijfs-economische factoren de vaststelling van minimum-tarieven zouden mogelijk maken. Buitendien kan alleen een bedrijfs-economische vakman alle mogelijkheden van de branche onderkennen, want dezulken hebben inzicht in de geheele materie. De inschakeling van den bedrijfseconoom gaf dus het werk der Commissie een beduidend houvast.

Subcommissie.

In samenwerking met een kleine subcommissie is de heer C r u c q toen aan het werk gegaan. Hij kreeg van diverse laboratoria, groot en klein, alle inlichtingen, zooals balansen etc., die hem een juisten kijk op de branche gaven.

Moeilijkheden.

Bij de bestudeering van toestanden en verhoudingen bleek, dat de grensgevallen in de branche een groote factor uitmaakten. De Commissie constateerde gevallen, waarin loontrekkende tandtechnici, ook al hadden ze vaak een goed loon, in de avonduren zich bijverdiensten verschaffen, door tegen minimale tarieven tandtechnische werkzaamheden te verrichten. De commissie achtte dit, uit sociaal oogpunt gezien, een ongewenschte toestand; den zelfstandig werkenden laboratoriumhouders werd op deze wijze een oneerlijke concurrentie aangedaan.

Ook werd geconstateerd, dat de ontwrichte economische verhoudingen meerdere technici terugbrachten tot tandtechnici in loondienst voor halve dagen, terwijl zij de overige uren productief moesten maken met laboratoriumwerkzaamheden. Dat dan vaak lage tarieven uitsluitend kans op werk boden werd begrijpelijk, doch dan werd langer dan normaal gewerkt, om een normaal inkomen te verkrijgen. Ook dit bleek ongewenscht, omdat bonafide laboratoria gebonden zijn aan vaste werkuren, hun door de Arbeidswet opgelegd, binnen welken tijd zij wel aan een bestaan moeten komen.

Ook werd gewezen op gevallen, waar tandartsen tezamen een eigen techniker in dienst hebben, doch wanneer zulk een exploitatie gaat in zuiveren loondienst en met goede loonverhoudingen, was daar geen aanmerking op te maken.

Men ging van de gedachte uit, dat het minimum-tarief zoo opgesteld moest kunnen worden, dat het „konkurrenzfähig” blijft tegenover het laagst gesignaleerde.

Kortingen.

Ook het geven van kortingen voor kwantiteit werk of contante betaling maakte deel uit van ons overleg en men kwam tot de conclusie, dat de kwantiteit werk het benoodigde aantal arbeidsuren niet verkortte.

Eenige leden meenden, dat groote cliënten van laboratoria minder kans gaven op improductieve uren, doch bij navraag bleek, dat ook de groote cliënten hun vacaties en slapte-periode kennen evengoed als de kleine cliënten, zoodat het minimum-tarief met dezen factor geen rekening kan houden.

Andere leden zagen het ook als een onbillijkheid tegenover de jonge tandartsen, die bij hun aanvankelijk minimale inkomens extra belast zouden worden, indien de groote praktijken wel kortingen ontvingen.

Basis, waarop het minimum tarief werd opgetrokken.

Bij het minimum-tarief is uitgegaan van contante betaling, omdat de werkers per saldo recht hebben op contante honoreering. Het verhoogen van het minimum-tarief om contante kortingen te kunnen toestaan achtte men niet wenschelijk.

Bijleveringen.

De bijleveringen van tanden, goud en verder alle materialen (buiten datgene, wat voor het maken van een prothese noodzakelijk is, dus was, gips, rubber etc.) werden door de commissie buiten beschouwing gelaten, omdat, mocht de opdrachtgever meenen, dat het laboratorium deze materialen te hoog berekent, hij altijd in staat is ze zelf bij te leveren.

De heer Crucq motiveert.

Nu komende tot dat deel der werkzaamheden, waarin de heer C r u c q zijn bedrijfs-economische motiveering van de in dit rapport te noemen cijfers geeft, het volgende:

Zijn ontwerp minimum-tarief is uitgegaan van de volgende factoren:

- a. De voor de diverse werkstukken benoodigde werktijd, zooals die als gemiddelde uit de diverse gegevens te voorschijn was gekomen.
- b. De benoodigde hulpmaterialen.
- c. De voor dekking van tijdverlies en algemeene kosten noodige opslag, waaruit de noodige afschrijving en bedrijfs-winst diende te komen.

Ten aanzien van het in a. genoemde was er, wat de tijd betreft, weinig

afwijking, doch opvallend was het verschil in honoreering van de technici. Wanneer daarvoor geen nadere regelingen zouden worden gesteld, zoude vaststelling van een minimum-tarief als zoodanig onmogelijk worden.

Uit het onderzoek bleek, dat er feitelijk 3 categorieën laboratoria bestaan en wel zij, die werken met personeel, waarvan het gemiddelde loon respectievelijk $f 16,50$, $f 26,—$ en $f 35,—$ per week bedraagt.

Op grond van de overwegingen, dat een groot aantal zelfstandige werkers als ondernemers werkzaam zijn, die dus in hoofdzaak door eigen arbeid hun bestaan moeten vinden en mede overwegende, dat, wil de drang tot zelfstandig willen of moeten gaan werken als klein patroon niet grooter worden dan noodig is en tevens om te voorkomen, dat te lage inkomsten voor technikers aanleiding geven tot geheel of gedeeltelijk onbevoegd uitoefenen der tandheekkunde, moet een goed techniker $f 0,70$ per uur kunnen verdienen, gezien zijn werk, en dit vergeleken bij het werk in andere branches.

Dit is dus de motiveering van het in het tarief genoemde loon van gemiddeld $f 0,70$ per uur.

Het onder *b.* genoemde zijn de materialen, die noodig zijn voor de vervaardiging van prothesen, zooals gips, was, rubber etc.

Tijdverlies.

In het onder *c.* genoemde zijn begrepen alle onkosten die een normaal bedrijf heeft, zooals administratie, reclame, afschrijvingen en vernieuwingen, huren, telefoon, gas, electra, porto's en verpakkingen, vakliteratuur en een redelijke winst. Voor het verdere zij vermeld, dat bij de onder *c.* genoemde opslag ook 20 % tijdverlies werd gecalculeerd. Dit tijdverlies bleek een belangrijke factor in de branche te zijn, omdat het laboratorium nimmer verzekerd is van een kwantum werk, nooit „in het voren” kan worden gewerkt en de ontvangen opdrachten zeer snel moeten worden afgeleverd, zoodat de personeelbezetting altijd op een maximale prestatie dient te zijn ingesteld, wil de cliëntèle naar eisch bediend kunnen worden. Daarbij dient dan nog opgemerkt, dat in dit gecalculeerde tijdverlies mede zijn begrepen: vacaties en de tijd, besteed aan het in orde houden van instrumentarium en werkplaats.

Bij het aanhouden van deze 3 factoren kwam de heer C r u c q tot de conclusie, dat de tarieven voor de z.g. kleinere werkzaamheden tot nu toe altijd veel te laag geweest waren en beduidend verlies opleverden, zoodat zijn eerste ontwerp-tarief in dit opzicht beduidend afweek van de historisch gegroeide lage tarifeering dier werkstukken.

Bij hernieuwde calculatie gelukte het hem de praktische moeilijkheden, die deze hooge tarieven voor kleine werkstukken zouden moeten opleveren, te ontgaan door boekhoudkundig-wetenschappelijk de tari-

feering van groote en kleine werkstukken om te bouwen. Hij deed dit met behulp van ontvangen gegevens betreffende de percentages, die diverse werkstukken in den omzet van een laboratorium uitmaakten, en wel zoodanig, dat deze de totaal-ontvangst en dus ook de te behalen netto-resultaten niet wijzigden.

Ten slotte kwam hij tot een tarief, dat een brutowinst van $33\frac{1}{3}$ % van het honorarium gaf.

Naast het tarief bij een uurloon van $f 0,70$ stelde de heer C r u c q ook een minimum-tarief bij een uurloon van $f 0,55$ op, 1°. om het verschil, dat er ontstaat bij lage loonen aan te toonen en 2°. omdat hij meende, dat het eenvoudiger was de te lage loonen in eenige periodes, tot de normale honoreering „op te trekken”, wjl hij zich niet ontveinsde dat een plotseling verhoogden van loonen voor die bedrijven, welke bij invoering van een minimum-tarief lagere loonen betaalden, tot moeilijkheden zou kunnen leiden.

De zuivere bedrijfswinst van een laboratorium werd door den heer C r u c q vastgesteld op 11,3 % van het berekende honorarium, zoodat bij een omzet van ongeveer $f 20,000,-$, waarvoor een bedrijf met patroon en 5 technikers noodig is, een bedrijfswinst komt van $f 2,260,-$. Per techniker berekent de heer C r u c q een winst van $f 8,65$ per week. In dit minimum-tarief is voor den patroon het loon van een eersten techniker opgenomen, zijn meerdere verdienste komt dan uit de bedrijfswinst, onder *c.* genoemd, wanneer hij die maakt.

Hieronder volgt nu het tarief, dat de heer C r u c q van de meest voorkomende werkzaamheden opmaakte, benevens de omschrijving van wat onder een minimum-tarief wordt verstaan.

Omschrijving van wat is te verstaan onder:

Eenvoudig rubberwerk tegen minimum-tarief.

Modellen uitgieten in normale witte gips. Beetplaten van was, versterkt met draad of stentsinlagen. Opstellen in eenvoudige articulatie. Afwerking in eerste kwaliteit rubber en eenvoudige modellering.

Onder eenvoudig rubberwerk is in deze *niet* begrepen: het maken van individueele afdrukpepels in metaal, rubber of baseplate, beetplaten voor anatomische articulator, streng anatomische opstelling, anatomische modellering, (b.v. F i s h), afwerking in speciale rubbers (b.v. granular of gedoubleerd).

Tarief vervaardiging prothese (exclusief tanden), bij een loonbasis van 70 ct. per uur:

1	tand	f	1,75
2	tanden	„	2,40
3	„	„	3,—

4 tanden	f	3,70
5 „	„	4,30
6 „	„	4,90
7 „	„	5,50
8 „	„	5,80
9 „	„	6,10
10 „	„	6,40
11 „	„	6,50
12/14 „	„	6,50
28 „	„	13,—
Reparatie scheur in plaat	„	1,50

Afmaken van een door derden opgestelde prothese: $\frac{2}{3}$ deel van de voormelde prijzen.

Gouden kroon	f	3,—
Stiftstand	„	3,—
Jacketkroon	„	12,—
Inlay direct	„	1,—
Inlay indirect	„	2,25
Staalplaat	„	13,—

Meening der leden inzake dit tarief.

Interessant is de conclusie, die diverse leden bij het bestudeeren van bovenstaand tarief trokken. Enkele tandartsen verklaarden dat zij, indien zij hun tandtechnische werkzaamheden naar een laboratorium zouden sturen, waar zij het minimum-tarief zouden moeten betalen, toch voordeelijker uit zouden zijn, dan wanneer ze deze werkzaamheden lieten verrichten door een tandtechniker bij hen in loondienst. Zij achtten dit evenwel geen bezwaar, omdat tegenover dit nadeel, weer (zij het dan geen financieele) voordeelen stonden.

Een ander lid zag persoonlijk ook geen moeilijkheden, wat betreft de doorvoering voor poliklinieken, die bij een hooger tarief de exploitatie van eigen laboratoria zouden ter hand nemen.

De technikers leden der Commissie, achtten doorvoering van dit tarief unaniem ook mogelijk, alhoewel erkennende, dat dit minimum-tarief voor velen een vermindering van inkomsten zal beteekenen. Gezien echter het feit, dat niet alle werkzaamheden tegen dit minimum-tarief vervaardigd behoeven te worden, achtten zij toch dit minimum-tarief als minimum-basis gezond.

Doorvoering van dit tarief.

Alhoewel de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde en de Vereeniging van Laboratoriumhouders ons uitsluitend

opdroegen het vaststellen van een minimum-tarief, blijkt uit bovenstaand, dat onze Commissie gedwongen was minimum-tarief en loonen in één adem te noemen, omdat splitsing van beide niet doenlijk was. Bij doorvoering van dit tarief zullen de beide organisaties zich dan ook moeten bezinnen in hoeverre het mogelijk is tandartsen en laboratoria aan bepaalde loonnormen te binden, voor de bij hen werkende technici.

Wanneer wij zeggen tandartsen en laboratoria, dan zal U de samenhang duidelijk zijn, wanneer wij even attendeeren op de mogelijkheid, dat, indien niet door beide groepen een loonnorm wordt vastgesteld, de tandarts in staat zou zijn tegen lager honorarium van zijn techniker, het laboratorium als zoodanig schade te doen. Alleen bij gelijke verhoudingen kan de toestand gezond worden.

Wij adviseeren dus de samenwerkende organisaties geen minimum-tarief te aanvaarden zonder loonnormen op te stellen en door te voeren. Misschien kan overwogen worden in dit loon te betrekken sociale niet-wettelijke voorzieningen als ouderdons- en weduweverzekering.

Controle.

Wil de invoering van dit tarief praktisch nut hebben, dan zullen er controlemaatregelen getroffen moeten worden, die in staat stellen stipte naleving van het overeengekomen tarief te verkrijgen. Een vorm dezer controle werd reeds door den heer C r u c q aangegeven, doch anderen achten dit een interne zaak der Vereeniging van Laboratoriumhouders. Voor een goede controle is ook de medewerking der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde noodig, terwijl ook medezeggenschap harerzijds wel gewenscht is.

Wettelijke steun.

Verschillende leden meenden, dat in een te maken overeenkomst, wat de tarieven betreft, de wet op bindendverklaring van Ondernemers-overeenkomsten wellicht kan worden toegepast, omdat daardoor bereikt zou worden, dat al degenen, die buiten onze organisaties staan, tevens ingeschakeld worden. Zij achtten een streven in die richting van het grootste belang.

Ten slotte bleek ook in deze commissie de mogelijkheid eener aangename samenwerking tusschen tandartsen en technici, die ook voor de toekomst van het grootste belang zal zijn, wanneer weer andere maatregelen getroffen moeten worden, waarmede beide groepen gebaat zijn.

Arnhem, 5 December 1936.

JAN VISSER, *Voorzitter.*

WILH. TOLMEIJER, *Secretaris.*

BIJLAGE V.

Op grond van artikel 11 van de overeenkomst tusschen de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde en de Vereniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici in Nederland, luidende:

„In gezamenlijk overleg zullen partijen een minimum-tarief vaststellen voor het verrichten van tandtechnische werkzaamheden.
 „Dit tarief zal telkens gelden voor den tijd van een jaar.
 „De V.L.H.T. verbindt zich dit minimum-tarief te handhaven, ook tegenover opdrachtgevers niet-leden der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde”
 stelt het D.B. de Algemeene Vergadering voor:

- a.* in de overeenkomst met de V.L.H.T. op te nemen:
- I. het in het rapport der Tarief-Commissie ontworpen tarief, met dien verstande, dat tevens de loonbasis van *f* 0,70, in dit rapport vermeld, moet worden gehandhaafd en een overgangstermijn van anderhalf jaar zal worden gesteld voor die laboratoria, die op dit oogenblik op een lager loonniveau staan;
  - II. de daarvoor noodige contrôlebepalingen:
- b.* aan de Contact-Commissie de verdere uitwerking hiervan en de contrôle op te dragen.

Namens het D.B.,

J. A. SALOMONS, *Secretaris.*

Lijst van candidaat-leden:

Eventueele bezwaren moeten binnen vier weken worden ingediend bij den Secretaris der Maatschappij. — (art. 2 H.R.).

Martin Duynstee, 's-Gravenhage (afd. 's-Gravenhage en O.)
 J. E. H. Schuurman, Enschedé (afd. Overijssel)

VEREENIGING VAN LABORATORIUMHOUDENDE
 TANDTECHNICI IN NEDERLAND

Secretariaat: Ampèrestraat 75, den Haag

Telefoon 332015

Postrekening 217307

Lijst der aangesloten Laboratoria.

H. C. Stikkel	Alkmaar
J. H. Meeuwis	Amstelveen
Amst. Tandt. Lab. NV. J. C. Adriaansen . .	Amsterdam
L. M. Fritz Jr.	Amsterdam
„Orthodontie” Tandtechn. Lab. C. L. Baak . .	Amsterdam
K. H. F. Rammelt Jr.	Amsterdam
J. A. Dürschke Jr.	Amsterdam
E. Thomas	Amsterdam
J. van Wezel	Amsterdam
N. G. Pieters	Amersfoort
B. Burghoorn	Apeldoorn
Th. Capetti	Arnhem
Gebr. Tolmeijer	Arnhem
C. Limburg	Baarn
P. Backes	Bergen op Zoom
G. M. L. Augustijn	Bussum
D. Bosman	Bussum
Joh. Schouten	Delft

M. v. d. Graaf	Dordrecht
H. J. Hovinga	Dordrecht
J. H. Kemp	Dordrecht
A. C. van Dommelen	Gouda
J. Appelhof	Groningen
Max Reneman N.V.	
F. Siemer	Groningen
A. F. J. Bernard	Den Haag
N.V. Moerhuis & Segboer	Den Haag
W. Neefs	Den Haag
Jac. Poot	Den Haag
W. Geuzebroek	Haarlem
J. v. d. Kuy	Haarlem
M. Takken	Haarlem
J. J. Verharen	Heerlen
J. Bolhuis	Hengelo
Gooisch Tandtechn. Lab. L. P. H. v. d. Berg	Hilversum
Hilversumsch Tandtechnisch Lab. J. Jacobs	Hilversum
P. F. J. Felten	Laren
Friesch Tandt. Lab. Ombelet & Jorna	Leeuwarden
H. Kooistra	Leeuwarden
Tandt. Lab. v. d. Woude	Leeuwarden
A. L. van Bergen Henegouwen	Leiden
Gebr. Mueller	Maastricht
M. Broere	Rotterdam
G. Halvax	Rotterdam
L. W. F. Lacroix	Rotterdam
C. Th. Leenders	Rotterdam
M. J. A. van Noy	Rotterdam
J. F. de Regt	Rotterdam
L. E. Roelofsen	Rotterdam
Rotterdamsch Tandtechn. Lab. W. A. Tieleman	Rotterdam
B. H. Cohen	Tilburg
Jos. Helwes	Tilburg
P. C. A. Broek	Utrecht
H. Hopman	Utrecht
A. Meyer	Utrecht
C. Veth	Utrecht
J. v. d. Wildt	Voorburg
D. M. de Leve	Wildervank
S. A. May	Winschoten
J. Siesling	Zwolle

**Ned. Mij. t. b. d. Tandheelk. — Ver. Lab. houd.
Tandtechnici.**

ARBEIDSBEMIDDELING VOOR TANDTECHNICI
(Frombergdwarstraat 5, Arnhem)

Stand op 15 Januari 1937

Stand op 15 December 1936, 18 werkzoekenden.
Van 15 December—15 Januari bijgeschreven 1.
Aanvragen van werkgevers geen.
Geplaatst geen.
Afgevoerd uit anderen hoofde geen.
Overgebleven 19, t.w. 8 1ste technikers, 9 2de technikers en
2 gevorderde leerlingen.

EENIGE GEGEVENS EN WENKEN.

1. Het algemeen secretariaat der Maatschappij is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum, telef. 3225.

---

2. Voor assistentie, waarneming of overname van praktijk zich uitsluitend te wenden tot het Bemiddelingsbureau. Leider: J. H. C. Riddering, Leidscheweg 82, Utrecht.

---

3. De Redactie van het Tandheelkundig Jaarboekje is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum.

---

4. Het Incasso-bureau van de maatschappij staat onder leiding van Mr. G. H. E. Nord Thomson, Turfmarkt 8, Leiden.

---

5. De penningmeester van het steunorgaan der Mij. is J. J. Backer Dirks, Hoogstraat 219a, Rotterdam. Gelden te remitteeren aan de Twentsche Bank, rekening letter S van J. J. Backer Dirks of de postrekening van den penningmeester nr. 248849.

---

6. Aanvragen voor de ongevallen- en ziekteverzekeringpolis op de speciale Maatschappij-voorwaarden, te richten aan de directie der verzekeringsbank: de Nieuwe Eerste Nederlandsche, Prinsessegracht 13, den Haag.

---
7. Den leden der Mij. wordt dringend verzocht geen persoonlijke besprekingen met een ziekenfonds te voeren, alvorens vooraf inlichtingen te hebben ingewonnen bij de betreffende afdelings-ziekenfondscommissie. — Dit voorkomt latere moeilijkheden!

---
8. Collegae, die het voornemen hebben een praktijk over te nemen, waaraan een ziekenfonds-praktijk verbonden is, worden, in hun eigen belang, aangeraden, alvorens daartoe over te gaan, inlichtingen in te winnen bij de Centrale Ziekenfonds-Commissie.

---
9. Het secretariaat der Centrale Ziekenfondscommissie is gevestigd bij W. van Eupen, van Bijleveldsingel 1, Nijmegen.
